

Confluenţa artelor

A intrat în obișnuința iubitorului bucureștean de arte să fie abonat al spectacolului „Confluența artelor”. Așa se numește — spectacol, din lipsă, credea noi, de alt termen. Fiindcă în realitate e mult mai mult. Este, dacă vrei, un soi de cenaclu-lecție. Se recită, se ascultă muzică (pe viu sau imprimată), se proiectează diapozitive cu lucrări de artă, se dansează. Fiecare ședință are o temă bine stabilită prezentată și alcătuită cu spirit sintetic, critic și enciclopedic, cu talent regizoral și de comper expresiv, pătimăș și extaziat de către Cristina Vasiliu. De pildă, printre ultimele reprezentații (repetăm, nu găsim încă termenul adecvat pentru această manifestare), cea a lunii noiembrie, s-a numit „Mari teme ale culturii române”, gravitînd în jurul celor patru mituri esențiale românești — al Dochiei, Mioriței, Zburătorului, Meșterului Manole.

Ce se întîmplă? De regulă un grup restrîns de actori, doi-trei, ce recită pe fondul muzical și vizual creat de lucrările unor maeștri, reușesc să aducă o sală întregă, — aceea a Ateneului Român — la cea mai înaltă tensiune intelectuală. Fără a exagera, unele momente ating granița sublimului. Astfel, Leopoldina Bălănuță a recitat printre altele, uluitor, **Scrisoarea I** de Eminescu, baladele **Meșterul Manole** și **Miorița**, **Moartea câprioarei** de Labiș, iar Eusebiu Ștefănescu s-a ridicat la aceeași înaltă cotă într-un registru mai larg, de la tragic-filozofic — rostind **Mistrețul cu colți de argint** de Șt. Aug. Doinaș, la ludic — **Domnișoara Hus** de Ion Barbu și **Suită** de G. Stanca, actorul fiind completat de tînărul, talentatul și premiatul flautist Ion Bogdan Ștefănescu. La reușita serii au mai contribuit Georgeta Stoleriu, Cristina Anghelescu, balerinii Cristina și Gheorghe Angheluș ș.a. Paginile muzicale răsfoite au fost dintre cele mai convingătoare în cadrul temei: George Enescu, Ciprian Porumbescu, Mihail Jora, Doru Popovici ș.a., cu diapozitive după lucrări de Brîncuși, Aman, Andreescu, Grigorescu, Tonitza, Petrașcu, Sabin Bălașa etc. De la confluența atîtor arte și a atîtor spirite nu poți pleca

Tonusul necesar

Convențională și neîncăpătoare, emblema „Teatru de amatori” nu pare deloc potrivită acestui spectacol al Casei de Cultură din Rîmniciu Vilcea, în care Silviu Purcărete pune în scenă premiera absolută a piesei **Noaptea marilor speranțe** de Tudor Popescu. Dar profesionalismul nu este, în toate cazurile, chestiune de titulatură. Atît satira existențială a lui Tudor Popescu, cît și vigoarea comică a direcției de scenă găsesc în membrii trupei vilcene tonusul interpretativ necesar — cel puțin în ceea ce-i privește pe eroii principali.

Partitură complexă și greu de condus între melodramatismul înșelător al textului și patetismul ironic al viziunii, personajul Delia face parte din galeria de caractere foarte generoase cu actorul. Interpreta rolului, Doina Mileczi, expresivă și discret obiectivată față de personaj, compune portretul în tremolo sensibil al telefonistei măcinată de singurătate, avide de împlinire casnică, dornice de tandrețe, resemnate la pesimismul mizer al „marilor speranțe” mereu înșelate. Neîndoielnic dotată cu vocație actricească, Doina Mileczi reușește să mențină un imponderabil echilibru între stările „sincere” ale croinei imaginate de Tudor Popescu și stările emfalice, artificiale ale tipului existențial pe care aceasta îl exemplifică în lectura lui Silviu Purcărete. Trecherile de la dialog la scene mute, cu fundal sonor (din off se cîntă de la **Traviata** la **Plaisir d'amour**), conceptele de regizor cu intenția de-a îngroșa tușa caricaturală a situației și de-a o proiecta în simbol satiric, sînt realizate cu siguranță pe deplin profesionistă, atît de protagonistă, cît și de Cristian Bengescu, interpret al rolului Călin. Hiperbolizarea prin regie a clișeeleor „melo” introduce în spectacol o

paradoxală orchestrare de elemente din zona realului și cea a suprarealului, imaginea teatrală de ansamblu fiind apropiată de specia absurdului. Faptul că intențiile viziunii au fost cu meritorie și uneori chiar surprinzătoare forță de creație redată prin joc de grupul de actori (n.b. — neprofesioniști) din Rm. Vilcea întărește o convingere mai veche legată de puterea transformatoare a pasiunii pentru teatru și de trecerea fericită în fapt a oricărei inițiative de acest fel cu aportul bine intenționat al celor „de meserie”. Casa de Cultură din Rîmnicu Vilcea rămîne, de aceea, una foarte fericită și demn de urmat exemplu.

Un cvasianonimat nedorit

Sînt teatre care realizează performanțe uimitoare în ceea ce privește menținerea în repertoriu a unor producții artistice de-a lungul anilor, prin improspătarea distribuției, decorurilor, costumelor etc. De exemplu, Preșul ține afișul la Teatrul de Comedie de peste 15 ani. Alte titluri ajung la cifre record de reprezentări, datorită frecvenței programării. Astfel, Poveste din Hollywood la Teatrul Național din București, care a depășit 400 de reprezentații în 3—4 ani.

Longevitatea spectacolelor ar putea fi în mult mai mare măsură sprijinită prin campanii publicitare (ștraifuri, interviuri, fotoreportaje etc.). Din păcate, chiar jubileele multor spectacole de succes se desfășoară în cvasianonimat.

Sărăcle cronică a cronicii

În cronică sa din „Viața studentescă” la ultima premieră a Teatrului „Bulandra” (Uriașii munților de Pirandello, în regia Cătălinei Buzoianu), Simella Bron, un critic teatral cu experiență, ne surprinde prin reducerea comentariului la două cuvinte: de excepție și de referință. Astfel, „trecutul nostru a beneficiat de foarte buni actori, în măsură să recepteze, să sintetizeze și să reflecte cu o putere de excepție dificilul și stratificatul text pirandellian”. „Întreg teatrul pirandellian

este și un elogiu adus actorului”. „Poate, de aceea, și montările cu piesele sale s-au bucurat, așa cum aminteam, de interpretări adesea de excepție, cu siguranță de referință”. Dar dimensiunile maxime (am zice enorme!) ale acestor deosebit de „originale” aprecieri sînt atinse în următoarea frază, pe care nu ne putem abține să o cităm în întregime: „Ion Caracimțu, «vrăjitorul» unei minuni scenice omagiind un autor și o operă de referință, ultima a sa (sancta... ambiguitas! — n.n.) aduce prin marea sa talent un elogiu Actorului, nouă revenindu-ne ușoara misiune de a-i omagia calitatea de excepție a interpretării și forța de reprezentabilitate scenică a personajului-cheie întruchipat.” Finalul nu putea, desigur, să fie decît apoteotic, întrucît „fiecare actor și-a asumat marea responsabilitate de a aduce un elogiu Actorului.” Pentru o comentatoare a fenomenului teatral cu atît de vechi state de serviciu în zonă, ni se pare o sărăcie a limbajului... cronică!

De ce „Vlaicu-Vodă”?

A apărut recent, în colecția „Lectura școlară” a Editurii „Ion Creangă” (redactor Delia Damirescu), o antologie de dramaturgie românească.

Ediția este îngrijită și prefăcută de Constantin Măciucă.

Volumul cuprinde o reprezentativă selecție de piese clasice: Chirița în provincie, Răzvan și Vidra, O scrisoare pierdută, Vlaicu-Vodă și Apus de soare.

O postfață amplă conține „aprecieri critice” ale unor personalități din domeniul criticii și istoriei literare.

Fiecare piesă este însoțită de o succintă prezentare a autorului într-o notă bibliografică, cu extrase referitoare la operă în general și la piesa respectivă în special. Găsim citate din G. Călinescu, Pompiliu Constantinescu, C. Dobrogeanu-Gherea, Tudor Vianu, Șerban Cioculescu, Constantin Ciopraga, Al. Piru și alții.

Titlul volumului derutează însă: de ce Vlaicu-Vodă? Nici măcar un subtitlu nu trimite la conținutul mai amplu.

Scenă sau teren de sport ?

Se constată în ultimul timp tendința, în aria „modalităților scenice”, de-a transforma scena într-un teren de sport, de mișcare în genere, cu orice preț. Actorul nu prea mai are timp să-și tragă suflul (la modul propriu), e implicat în tot felul de situații debordând de „acțiune” fizică, o serie de mijloace tehnice (scripeți, cărucioare, trambuline, trape automate) se erijează în unice depozitare de metafore și toată această vinzoleală caută să dea impresia că în fața noastră se întâmplă ceva nemaivăzut. Teama că dacă „stai”, pe scenă, publicul se plictisește; obsesia unei străni idei de „ritm”, toate se transformă într-un tăvălug care uniformizează, depersonalizează. Urmărindu-se „vitalitatea” cu tot dinadinsul, se ajunge, cel mai adesea, la contrariu.

Să ne recitim, din
cînd în cînd, clasicii

Camil Petrescu, în 1928, despre jocul unor actori: „Niciodată actorul român nu-și va ști rostul lui într-o plesă. Va căuta totdeauna «să scoată ceva», adică să iasă cît mai mult în relief, cu prețioasa lui persoană. (...)»

Înțelegînd anapoda fraza că nu există «roluri mici», actorul român nu știe ce e un rol secundar, adică rol auxiliar, adică rol menit prin însăși concepția autorului să treacă neobservat. O singură replică

dacă are de spus actorul român o va face «cu dicțiune» sonoră, cu o pădure de gesturi, «cu cîrlige», fără să ție socoteală de atmosfera generală a scenei.

Actorii «mari» niciodată nu vor ști care sînt replicile esențiale ale piesei, cele care o rezumază, cele care îi alcătuiesc scheletul. Tot ce e esențial va fi lăsat în umbră, iar ceea ce îi va aminti actorului nostru vreo replică de succes din trecut, din altă piesă, va fi scos în relief ca să obție efect.”

Nimic nu se pierde...

Ca (încă) o dovadă că nimic din ceea ce marii artiști dăruiesc din preaplinul harului lor nu se pierde, rodind în sensibilitatea și talentul celor mai buni dintre învățăceii lor, transcriem din interviul acordat de actrița Mariana Buruiană criticului de film Eva Sîrbu (Cinema 12/1987) :

„...Norocul cel mare, însă, a fost că l-am avut profesor pe Marin Moraru. Și l-am «prins» în primul lui an de profesorat. Era proaspăt și venea spre noi cu tot ce acumulase ca experiență, dornic să ne comunice, să ne împărtășească, să ne dea tot. A fost o întîlnire fabuloasă, de care sînt marcată pînă în ziua de azi. Și nu numai eu. Toți colegii mei trăiesc cu senzația asta. Pentru că el nu ne-a învățat atît tehnică, mijloace, modalități. El ne-a insuflat sensul, rostul acestei meserii. Inefabilul ei. Sublimul ei. Despre sublim era vorba în fiecare lecție cu Marin Moraru. Cum să uiți ?...”

Într-o confesiune atașantă prin franchețe și gravitate (provocată și primită cu știința reporterei de a se plasa discret în conul de umbră și de a crea atmosfera de simpatie „desferecătoare”), aceste cîteva fraze justifică investiția de viață a unui profesor și reprezintă, într-un fel, răsplata.

Rubrică realizată de
Emanoil ENGEL, Petre
IONESCU, Corina LUPȘA,
Paul NANCĂ, George STANCA

Reflector